

Biblijska teologija 1 (4)

amdg.eu/fer-bt1

biblijska.teologija@gmail.com

Jakov je Izrael

Post 25-50

James Tissot, Jakov,
cca. 1896.–1902.

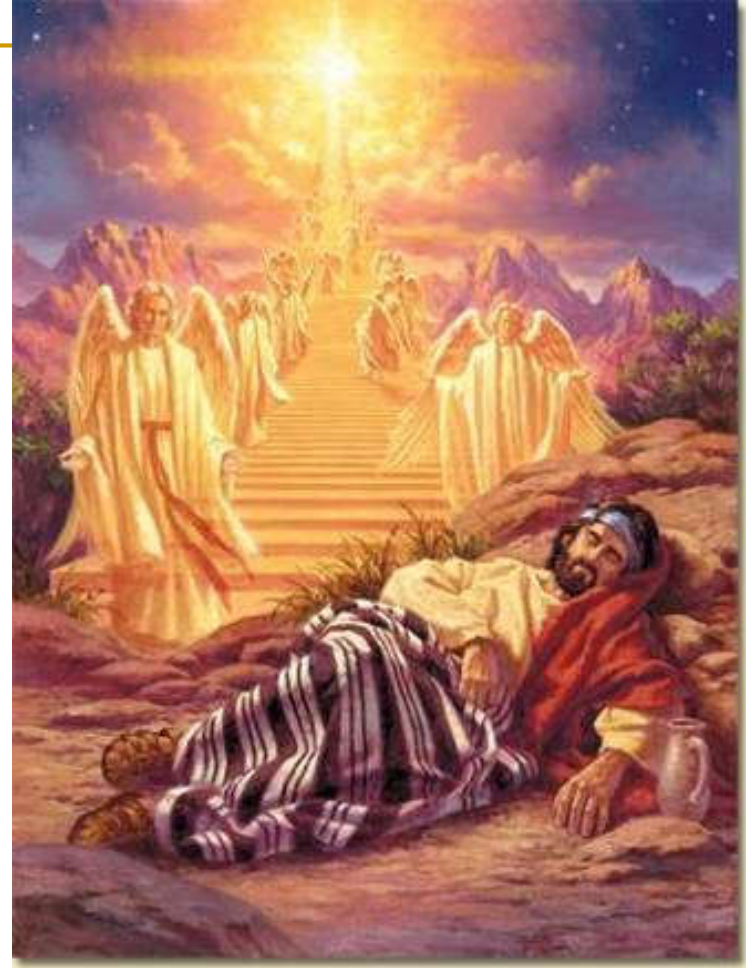
Početak iz snova

**Zavjet praoca Jakova
(Post 28,10-22)**

Noć na putu

- Dvoznačan odlazak iz obitelji
 - Bijeg od razorenih odnosa, sunce zašlo (11)
 - Potraga za zajedništvom (28,2)
 - Briga za konačište (11):
- Kamen – uzglavlje (11)
- San: duša otvorena (12)
 - Bez trgovanja i prijevare
- Veza s nebom (12 usp. 9,13; 11,4; Iv 1,51)
 - ⇔ “duga” (Post 9,13), “s vrhom do neba” (11,4)
 - Vidi anđele prije Natanaela (Iv 1,51)

Strašna noć

- *Dokle (16.18.20)?*
- Post 28,11–17
- **A) san v12–15**
 - *Tko govori u v13–15?*
- “Ja sam יהוה” (v13) – na nebu
- Jakov *vidi* i čuje ⇔ “*Poslušaj moj glas!*” (27,8.13.43)
 - Majka Rebeka
- **B) budan, u noći (v16s) – osjećaj? (17 2x ירא)**
 - hebr. “strah”– potresen, strašno mjesto (KS 17)
strahopoštovanje, časno mjesto (Š.)
- ~~“יהוה je stvarno tu” (16) ⇔ “יהוה mi je pomogao” (27,20)~~

Novi dan

- C) jutro (Post 28,18-22) – drugi odgovor: spomen-stup **v18**
- Kamen od uzglavlja (v10.18.22)
- *Zavjet* – u kojoj formi? (**v20-22**)
- Pogodba, *opisno*:
 - Ako mi Bog dadne...
- יהוה će biti moj Bog (3. lice)
 - Interes u **v20s**:
- Kruha, ruha i siguran put (v20s)
 - → Egzistencijalno povjerenje?
 - Bog se ne protivi

Zavjet? (Post 28,20-22)

- *Ako* v20 ⇔ v15
- *Ako* v21 ⇔ v15
- **Put** v20 ⇔ v13
- **Hrana** v20 ⇔ v13s
- **Odijelo** v20 ⇔ v14
- *Onda* moj Bog v21
- S tobom, čuvati (15)
- Dovesti natrag (15)
- **Zemlja** (13)
- **Potomstvo** 3x (13s)
 - Koliko (14)? – usp. 13,16
- **Blagoslov** (14)
 - Za koga? – usp. 12,3
- יהוה, Bog Abrahamov, Izakov – vjeran obećanju (13s)

Potruga za iskustvom

- Provjera (20s→15)
- Sa mnom, čuvati, vratiti
 - hrana, odijelo, povratak uz šalom (20s) ⇔ *zemlja, potomstvo, blagoslov* (13s)
- Vjeran Bog: Abrahamu, Izaku → Jakovu
 - Bitna promjena na kraju? (22b):
- “sve što ćeš mi dati” (22b)
 - Molitva (“ti”) + Božja širina (“sve”)
 - *Što Jakov radi u v19?*
- Daje ime: Bet-El = Dom Božji (19 usp. 17)

Borba za blagoslov (Post 32,25–31)

- *S kim se Jakov bori* – אִישׁ 'îš “netko, on” (Post 32,25)
 - odgovor na v10-13, tajno ime (30), osobno svjedočanstvo (31)
 - *Slika pomirenja u 33,10:*
- **Kao lice Božje**
 - *Što Jakov traži (32,27)?*
- **Blagoslov, dobiva u v30**
 - *Što mora reći (28 usp. 27,19)?*
- **Ime, tko je – novo u v29:**
- יִשְׂרָאֵל *jišra'el* “borit će se Bog” (29)
 - “Hvatač pete” postaje “Israel”
 - *Vanjski znak 32,32 usp. 28,11:*
- **Sunce mu je ogranulo**

Jakov otac i djed

- Sin Josip – mrtav? (Post 37,35)
 - Susret pun ganuća (46,29)
 - Kraj knjige: Josipova smrt (Post 50)
- Manaše i Efrajim – unuci u 48,14:
 - Jakov daje prednost mlađemu
 - *Zaključak* u 49,3-27 (vidi v28):
- Svi sinovi blagoslovljeni
 - Duhovni put (18):
 - Uzdam se

Rembrandt,
Jakov blagoslivlja
Josipove sinove,
1656

Matthias Scheits,
Jakov blagoslivlja
sinove, 1672.

Mojsije – izbavitelj i zakonodavac

Izl – Pnz

Mojsijevo zvanje (Izl 3,1–4,17)

- 2x “Mojsije” – obraćenje, zvanje (3,4)
- *שלח* *šālah* poslati – *הלך* *hālak* ići (v10)
- 1. naznaka nevolje (v7.9);
 - Jad, muka (v7), vapaj (v9)
- 2. nalog (v10): Izvedi narod moj!
- 3. prigovor
- 4. obećanje (v12): Ja ću biti s tobom
- 5. znak potpore (4,2-4.6s.9)
 - Štap/zmija (2-4), ruka (6s), voda/krv (9)
- 3 objekta prigovora (3,11.13;4,1)
 - Mojsije – Bog – narod

Tajanstveni sugovornik

- “glasnik Jahvin” (Izl 3,2) → יהוה → “Bog” *Elohim* (v4)
 - Abraham, Izak, Jakov i (v6)?
- Amram (6,20)
- יהוה = “Ja sam koji jesam” (3,14)
 - “Bit ću, tko god da ću biti”
= uzvišenost, sloboda
 - Bez obuće (3,5)
 - Spomen za naraštaje (3,15)
 - Milostiv kome sam milostiv (33,19b)
- עמי ‘*amî* moj narod 3,7.10
- ירד *jarad* sići 3,8

Božja pedagogija

□ pet Mojsijevih poteškoća

■ od krize identiteta 3,11; 4,10

□ Tko sam ja? (3,11)

□ Težak na jeziku (4,10)

■ do izvlačenja (Izl 4,13)

□ Šalji koga hoćeš...? (4,13)

– “Ne bi li ipak netko drugi...?”

□ pedagoški postupak: dugačak i otvoren razgovor (3,1-4,17)

■ Bog sama sebe očituje (3,14)

□ ne skriva osjećaje (4,14):

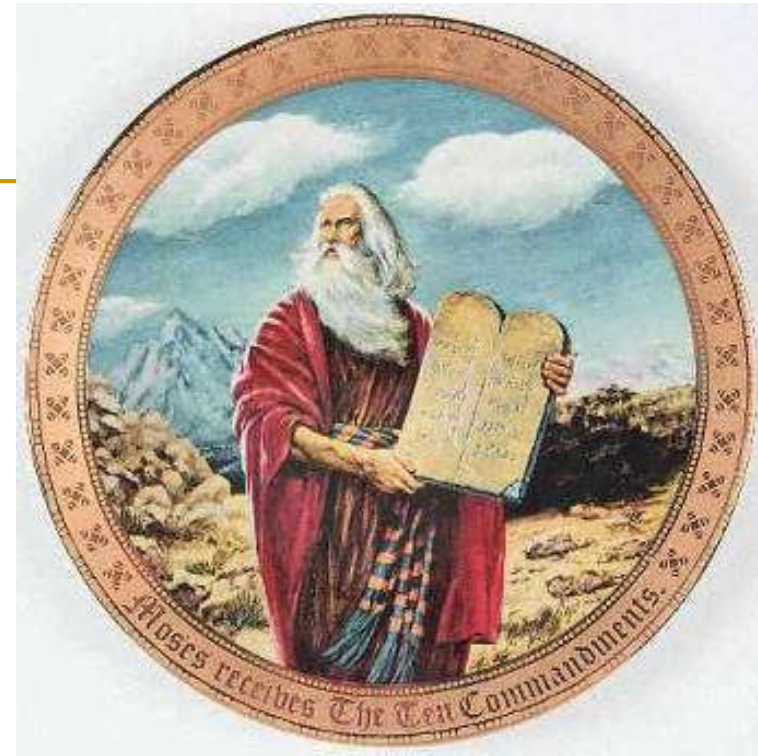
■ ljutnja

Deset zapovijedi – δέκα λόγοι (Izl 34,28 Pnz 10,4)

Izl 20,1-17

**Sadržaj
i kontekst**

Aktualan sadržaj

- ❑ *Prva zapovijed koja navodi svrhu (usp. Ef 6,2) u Izl 20,12?*
- **Poštuj svoga oca i svoju majku!**
(אב 'ab, אמ 'em Izl 20,12; Pnz 5,16)
 - ❑ *Za koga Dan počinka u Izl 20,10?*
- **Ne radi ni ti, ni tvoj sin i ni tvoja kći!**
(בת ben, בן bat Izl 20,10; Pnz 5,14)
 - ❑ *Božja revnost u Izl 20,5?*
- **“brinem se za krivnju otaca i kod sinova...”** (Izl 20,5; Pnz 5,9)
- פקד paqad “pobrinuti se”
 - ❑ = **OBITELJ**

Sugovornik Božji

- Izl 20,1-17 / Pnz 5,6-21
- Cjelovit dijaloški tekst (“Ti”)
 - Obećanje *prije* zapovijedi (Izl 19,5s)
- 5x “יהוה” tvoj Bog”
koji sam te izveo (Izl 20,2)
- Izl 20,5.7.10.12:
 - Bog revan, koji se brine za krivnju predaka i kod potomaka (v5)
 - Ime – ne isprazno izgovarati (v7)
 - pripada mu sedmi dan (v10)
 - onaj koji ti daje tlo pod nogama na kojem možeš dugo živjeti (v12)

Istovjetno u Izl 20 i Pnz 5

- Utemeljenje: ja sam te izveo... Izl 20,2 / Pnz 5,6
 - *Stoga nećeš imati drugih bogova*
 - *Zato ćeš čuvati život, brak, vlasništvo, istinu...*
 - **v3; v7:**
- **Zabrana drugih bogova**
 - **v5s; v9s:** + obrazloženje
 - **v7; v11**
- **Čuvanje Božjeg imena**
 - **v13-16; v17-20**
- **Ne ubij, ne razaraj brak, ne kradi**

Razlike

- *Zašto Dan Gospodnji (Izl 20,11; Pnz 5,15)?*
- Izl: počinak Božji, svetost
- Pnz: izlazak + socijalna dimenzija: “sam si bio sluga”
 - *Tko govori u Izl 20,1; Pnz 5,1?*
- Bog (Izl) ↔ Mojsije (Pnz)
 - *Dodatak u Pnz 5,12.16?*
- Mojsijeve riječi Izraelu:
 - “Kao što ti je zapovjedio Jahve, Bog tvoj” (roditelji, subota)
 - “ove riječi” 20,1 ↔ 4,44
 - תורה *tôrâ* Zakon (Pouka)
- *Kada: Izl 19,1.16; Pnz 1,3?*
- Izl: 3. mjesec – od Izlaska (19,1), 3. dan (v16)
- Pnz: 1. 11. 40.
 - *Gdje: Izl 19,11.18.20.23; Pnz 4,46-49?*
- Izl: brdo Sinaj
- Pnz: istočno od Jordana, u dolini